



Підсумки роботи за 2008 рік  
Хмельницького обласного ресурсного центру громад  
**Проекту «Місцевий розвиток,  
орієнтований на громаду»**

М. Хмельницький – 2008р.



Проект фінансується  
Європейським союзом

Проект спів фінансується та впроваджується  
Програмою розвитку ООН



## Зміст.

1. Вступ.	- 1
2. Інформація про проект «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду».	- 2
3. Головні події на Хмельниччині.	- 4
4. Робота в селах: створення Організацій Громад (ОГ), спільне планування, розробка мікро-проектних пропозицій.	- 6
5. Мікро-проекти Організацій громад.	- 10
6. Тренінги, семінари, навчання.	- 12
7. Історії успіху.	- 12
8. Висновки і рекомендації.	- 13
9. Плани на 2009 рік.	- 15
10. Наші контакти.	- 16

## 1. Вступ.

Ще донедавна ми могли спостерігати в Україні значне покращення життя людей, особливо в містах: запрацювали малі та середні підприємства, почала відновлюватися промисловість, регулярно виплачувалися зарплати працівникам державних закладів, збільшилися пенсії та інші соціальні виплати, збільшилися об'єми товарообігу.

Але, незважаючи на ріст показників соціально-економічного зростання в цілому, ситуація з розвитком сіл та малих міст лишилася вкрай невтішною. Кількість сільського населення різко зменшується. Бідність, відсутність навіть елементарних соціальних послуг, робить села абсолютно непривабливими і вимираючими. Молодь залишає батьківські оселі, занепадають заклади культури і освіти. З одного боку – це загальносвітові тенденції, спричинені глобалізацією і можна було б на цьому поставити крапку, а на українських селах – великий хрест. Але чи зможе Україна бути повноцінною державою і говорити про європейську інтеграцію, якщо не справиться з цим вражаючим дисбалансом?

Підписуючи Декларацію тисячоліття на Саміті ООН у вересні 2000 року, Україна взяла на себе зобов'язання досягти **Цілей Тисячоліття в галузі розвитку в період до 2015 року**.

В цьому документі зазначається про необхідність подолання бідності, забезпечення доступу до якісної освіти, забезпечення сталого розвитку довкілля, поліпшення здоров'я, обмеження поширення ВІЛ/СНІДу та туберкульозу, забезпечення гендерної рівності. (<http://www.undp.org.ua/ua/millennium-development-goals>)

Світовий досвід підказує, що розв'язання цих проблем тісно пов'язане з такими аспектами, як **надання повноважень та активне залучення до дій місцевих громад**, а також стосується їх спроможності визначати пріоритети розвитку та забезпечити їх досягнення.



## 2. Інформація про проект «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду».

**Спільний Проект Європейського союзу та Програми розвитку ООН "Місцевий розвиток, орієнтований на громаду"** було започатковано у вересні 2007 року. Ініціатива фінансується Європейською Комісією в рамках програми технічної допомоги ЄС та співфінансується і впроваджується Програмою розвитку ООН в Україні. Фінансова підтримка проекту Європейським Союзом зробила можливим поширення значного позитивного досвіду Програми розвитку ООН у впровадженні проектів, орієнтованих на соціальну мобілізацію громад.

Проект діє в усіх областях України та Автономній республіці Крим.

### Мета

Створити сприятливе середовище для сталого соціально-економічного розвитку на місцевому рівні шляхом сприяння самоорганізації громад, розроблення та впровадження невеликих за обсягом громадських ініціатив у всіх областях України та Автономній Республіці Крим.

### Методи впровадження.

Проект підтримуватиме ініціативи місцевих громад з покращення умов проживання та базової соціальної інфраструктури, наприклад відновлення фельдшерсько-акушерських пунктів, покращення управління водопостачанням, захисту навколишнього середовища, ефективності використання енергоресурсів та послуг місцевого транспорту для доставки дітей до навчальних закладів.

Проект працюватиме в селах, селищах та малих містах з населенням до 10 тис. осіб. Поряд із допомогою у розвитку та самоорганізації громад-учасниць, проект запропонує грантову підтримку, яка стане стартовим капіталом для реалізації їхніх ініціатив (до 10 000 ам. доларів та не більше 50% від кошторису ініціативи).

Інша половина бюджету ініціатив громад має фінансуватися за рахунок внеску мешканців громади (не менше 5%), приватного сектору та коштів державного та місцевих бюджетів. Таким чином, **буде налагоджено механізми спів-фінансування між громадою, центральною та місцевою владою, донорською спільною та приватним сектором.**

Відбір 200 пілотних районів (вісім у кожній області) та громад-учасниць проекту (в середньому 5 у кожному цільовому районі, усього 1000) відбувається у співпраці з обласними та районними державними адміністраціями та радами на основі чітких критеріїв, таких як соціально-економічний стан, рівень зацікавленості та підтримки щодо впровадження проекту, зобов'язання щодо подальшого спів-фінансування ініціатив громад-учасниць проекту.

За допомогою соціальної мобілізації обрані громади об'єднуються в організації громад на засадах раціонального врядування. Потенціал ОГ (організацій громад) будується таким чином, щоб вони мали змогу приймати спільні рішення разом з місцевою владою, мобілізувати ресурси, впроваджувати пріоритетні проекти та постійно отримувати результат. Потенціал інших партнерів приватного та державного секторів також зміцнюється завдяки методу спільних зусиль. Для досягнення цієї мети використовуються інноваційні методики навчання для дорослих.

Прийнятий метод тісної співпраці покликаний об'єднати громади, місцеву / регіональну владу, приватний сектор та громадські організації, щоб усі мали змогу постійно спілкуватися та демонструвати напрям розвитку, корегувати плани громад та приймати рішення щодо вирішення місцевих проблем в межах співпраці приватно-державного сектору.



Проект надає невеликі гранти для впровадження мікропроектів громад на основі принципу самопомоги та в рамках співпраці приватно-державного сектору, де кожен партнер має внести свою частку для розвитку. Встановлено механізм фінансування, який передбачає частку членів громад (не менше 5%), приватний сектор, центральні та місцеві бюджети, а також участь проекту, що становитиме прибіл. половину усіх внесків. Громада бере на себе зобов'язання, за сприяння місцевої влади, підтримувати сталість процесу, щоб надалі отримувати позитивний результат.

Знання і досвід, отриманий після впровадження проекту, буде використано для стратегії подальшого розвитку, а також для фінансування громад в перспективі місцевого розвитку в Україні.

Очікується, що за три роки діяльності Проекту (до кінця 2010 року) буде реалізовано принаймні 1.000 ініціатив громад для покращення умов їх проживання.

### **Цільова група та отримувачі**

Цільову групу Проекту складають щонайменше 1000 самоврядних організацій громад із сільської місцевості та невеликих міст (із кількістю мешканців до 10.000). Очікується також, що користь від впровадження Проекту отримають органи місцевого самоврядування (на рівні громади, району, області) та місцеві органи виконавчої влади (обласні та районні державні адміністрації), які будуть залучені до реалізації проекту та втілюватимуть громадські ініціативи, спрямовані на поліпшення базової місцевої інфраструктури.

### **Донори та бюджет**

Ініціатива фінансується Європейською Комісією в рамках програми технічної допомоги ЄС та спів-фінансується і впроваджується Програмою розвитку ООН в Україні, за підтримки Уряду України. Бюджет проекту складає €13,3 млн. Орієнтовна кількість коштів на фінансування проектів громад кожної області - \$400.000.

### **Партнери**

На місцевому рівні проект співпрацює з громадами-учасницями (самоврядні організації громад, активісти та безпосередні мешканці громад) та місцевими органами влади (сільські, селищні, міські голови та ради, районні ради, районні державні адміністрації).

На обласному рівні встановлені партнерські стосунки з обласними державними адміністраціями та обласними радами.

На національному рівні проект співпрацює з усіма зацікавленими центральними органами виконавчої влади – міністерства: економіки, регіонального розвитку та будівництва, з питань житлово-комунального господарства, транспорту та зв'язку, охорони здоров'я, соціальної політики, охорони навколишнього середовища, аграрної політики та іншими зацікавленими сторонами.

Головним координатором проекту з української сторони є Віце-прем'єр-міністр з питань регіональної політики, містобудування та житлово-комунального господарства.



### 3. Головні події на Хмельниччині.

**27 березня 2008 року** - під час регіонального семінару-представлення Проекту у Хмельницькій облдержадміністрації було оголошено конкурс на відбір районів для участі у Проекті. На семінар було запрошено керівництво усіх районів області.

Протягом трьох тижнів з дня представлення Проекту у області, райони надсилали заявки на участь у Проекті, у яких вказували інформацію про соціально-економічний стан району та засвідчували готовність до співпраці та виконання зобов'язань (форма заявки розповсюджувалась під час семінару та розміщувалась на веб сайті Проекту [www.cba.org.ua](http://www.cba.org.ua)).

**04 травня 2008 року** - підписана Угода про співпрацю між Програмою Розвитку Організації Об'єднаних Націй, Хмельницькою обласною державною адміністрацією та обласною радою. Від Хмельницької ОДА проектом опікується Володимир Кирилюк, заступник голови з питань агропромислового комплексу, від Хмельницької Обласної Ради – Микола Панасюк, начальник управління з питань розвитку місцевого самоврядування та інформаційного забезпечення. Координатор проекту – Лариса Молчан, начальник відділу дорадництва, розвитку сільської місцевості та аграрного ринку Хмельницької ОДА.

**Липень 2008 року** – створено Хмельницький обласний підрозділ впровадження проекту (ОВП) «Місцевий розвиток орієнтований на громаду». Почалися роботи з облаштування офісу Регіонального центру розвитку громад. (Фото в додатку)

#### **Серпень 2008 року.**

**Відібрано 8 районів.** Білогірський, Городоцький, Деражнянський, Ізяславський, Красилівський, Летичівський, Славутський та Шепетівський.

Розгляд заявок та відбір районів відбувся у вівторок 5 серпня 2008 року під час робочої наради у центральному офісі Проекту у Києві за участі керівництва Проекту від Програми розвитку ООН: Оксани Реміги, Джейсінга Саха, Югеша Прадхананга, Володимира Шейгуса, Олега Баранецького та працівників обласного підрозділу впровадження Проекту: Вячеслава Третяка і Наталії Гнатюк, а також начальника управління з питань розвитку місцевого самоврядування та інформаційного забезпечення Хмельницької обласної ради Панасюка Миколи Васильовича та начальника відділу дорадництва, розвитку сільської місцевості та аграрного ринку Головного управління агропромислового розвитку Хмельницької обласної державної адміністрації, координатора проекту по Хмельницькій області, Молчан Лариси Сергіївни.

Під час наради було представлено хід проекту в Хмельницькій області, обговорено результати аналізу заявок, які надійшли від 18 районів. Після обговорення, право на участь у Проекті отримали наступні 8 районів: **Ізяславський, Славутський, Шепетівський, Летичівський, Городоцький, Білогірський, Красилівський та Деражнянський.**

А **Старокостянтинівський, Хмельницький, Новоушицький та Вінковоцький** райони було занесено до резервного списку.



## Проведено семінари в усіх відібраних районах.



Районні семінари в Городку і Красиліві.



В районних семінарах взяли участь 330 учасників: представники районних адміністрацій та районних рад, сільські голови, представники громадських організацій та регіональних ЗМІ.

### Підписано тристоронні угоди про партнерство з відібраними районами:

№	Назва району	Дата підписання	Сума співфінансування Проектів громад від РДА, зафіксована в угоді (грн)
1	Шепетівський	22.08.2008	345 000
2	Славутський	18.08.2008	325 000
3	Красилівський	19.08.2008	225 000
4	Білогірський	20.08.2008	225 000
5	Деражнянський	21.08.2008	225 000
6	Ізяславський	27.08.2008	400 000
7	Летичівський	28.08.2008	225 000
8	Городоцький	29.08.2008	225 000
	<b>Загальна</b>		<b>2 195 000</b>

### Вересень 2008 року.

#### Відібрано 40 сільських/селищних рад.

**16 Вересня 2008 року** у Хмельницькому відбувся останній тур відбору сільських рад по Летичівському та Городоцькому районах. Минулого тижня команда Обласного підрозділу впровадження, разом з представниками області та районних влад працювали над відбором сільських рад Деражнянського, Ізяславського, Красилівського, Білогірського, Шепетівського та Ізяславського районів. В кожному районі відібрано по 5 сільських/селищних рад, які за технічної та фінансової підтримки Проекту зможуть покращити умови проживання своїх громадян. Для цього мешканцям відібраних сіл буде необхідно організуватись у громаду, визначити пріоритети розвитку та запропонувати для фінансування один мікро-проект.



Проект фінансується  
Європейським союзом

Проект спів фінансується та впроваджується  
Програмою розвитку ООН



По Хмельницькій області у Проекті задіяні 40 сільських\селищних рад, які перемогли у конкурсі, а саме:

**у Шепетівському районі:** Вербовецька, Косківська, Мокіївська, Плесенська та Михайлюцька сільські ради; *(Після засідання ФМР 16.12.2008 р. Михайлюцька с/р була замінена на Корчицьку с/р).*

**у Славутському районі:** Волицька, Довжківська, Іванівська, Улашанівська та Хоровецька сільські ради;

**у Красилівському районі:** Антонінська селищна рада, Михайлівська, Заслучненська, Яворовецька та Корчівська сільські ради;

**у Білогірському районі:** Білогірська та Ямпільська селищні ради, Довгалівська, Перерослівська та Заслуцька сільські ради;

**у Деражнянському районі:** Загінецька, Волоськівська, Явтухівська, Яськовецька та Богдановецька сільські ради;

**у Ізяславському районі:** Новосільська, Тернавська, Лютарська, Сахновецька та Дертківська сільські ради;

**у Летичівському районі:** Меджибізька селищна рада, Сусловецька, Голенищівська, Требуховецька та Гречинецька сільські ради;

**у Городецькому районі:** Сатанівська селищна рада, Кузьминська, Курівська, Радковицька та Чорниводська сільські ради.

**Вересень-листопад 2008 року** – проведено біля 50-ти зустрічей в відібраних селах, створено 39 організацій громад, проведено більше 10-ти тренінгів та семінарів, створено районні Форуми Місцевого Розвитку (ФМР) в Красилівському, Деражнянському, Білогірському та Шепетівському районах.

**Грудень 2008 року** – Київською Командою Управління Проектом (КУП) було затверджено перші 4 міні-проекти громад від Хмельницької області.

#### **4. Робота в селах: створення Організацій Громад (ОГ), спільне планування, розробка мікро-проектних пропозицій.**

Попередньо, під час проведення презентаційних семінарів в районах, активу громад населених пунктів надавалися роз'яснення щодо проведення інформаційної кампанії по залученню громади села до участі в Проекті.

Протягом 2-3 тижнів, між презентаційним семінаром та загальними зборами населеного пункту, члени активу, які приймали участь у попередньому ознайомчому заході:

проводили зустрічі із головами вуличних, квартальних, домових комітетів щодо участі громади в Проекті;  
розвішували об'яви у соціально важливих місцях (ФАПи, школи, магазини тощо);  
проводили роз'яснювальну роботу для зацікавлених осіб щодо участі в Проекті.

Головною метою їх роботи на даному етапі – було залучення широких кіл громадськості до участі в загальних зборах села, Перших діалогах.

Перші діалоги були проведені у 39 відібраних селах. В них взяли участь 1442 особи, майже 70 відсотків з них - жінки. В результаті були створені Організації громад і почався процес формування організацій: підготовка до реєстрації та навчання активу.



## Наступні кроки сільської громади після відбору.

1. Створення Організації Громади (ОГ)
2. Спільне планування: план розвитку ОГ – план розвитку села – району - області.
3. Розробка і затвердження проектної пропозиції.

### 4.1. Створення Організації Громади (ОГ)

Коли члени громади дійдуть до згоди, що вони можуть спробувати самі розв'язати свою проблему, не покладаючись лише на допомогу ззовні, виникають підстави для формалізації партнерства в громаді.

Це партнерство покликане вирішувати місцеві проблеми на засадах самопомоги. Для зміцнення і розвитку партнерства жителі мають бути готові –

#### Організація громади (ОГ)

Українське законодавство дозволяє зібрання жителів певної території та обговорення будь яких питань з розвитку їх громади (території). Таке зібрання може приймати рішення та ініціювати створення об'єднання громадян. В рамках Проекту СВА таке об'єднання громадян визнається як організація громади (ОГ).

- Підтримувати та вірити у принципи колективних дій, самопомоги та співпраці всіх членів громади для досягнення результату;
- Регулярно зустрічатися для обговорення питань місцевого розвитку, пошуку оптимальних рішень;
- Долучатися до інших жителів задля планування розвитку громади;
- Об'єднуватися з іншими жителями задля спільних дій з метою покращення умов життя, моніторингу та оцінювання своєї діяльності;
- Відкинути власні приватні інтереси або інші (соціальні/ релігійні/ політичні) переконання, які можуть призвести до конфлікту всередині громади;
- Обрати серед жителів справжніх лідерів задля сприяння розв'язанню пріоритетних проблем, визначених громадою;
- Регулярно надавати грошові або натуральні внески задля підтримки сталої роботи громади.

Після досягнення консенсусу, щодо створення організації члени громади:

- Направляють від кожного домогосподарства щонайменше одного представника, який готовий стати членом Організації громади (ОГ);
- Відпрацьовують мінімальні норми самоврядування, включно з визначенням та візуалізацією їх головної мети;
- Створюють систему зобов'язань членів організації (розміри членських внесків, створення фонд розвитку громади, інше);
- Обираються 3-9 справжніх активістів, які виконуватимуть обов'язки голови, секретаря, скарбника та членів керівництва<sup>1</sup>. З обраних активістів формується керівний орган організації громади (КО-ОГ).

#### **А. Необхідною умовою для співпраці з ПРООН є досягнення зрілості ОГ, що визначається наступними критеріями:**

- Збори ОГ відбуваються регулярно та за участі не менш 80% членів
- Вироблена система прийняття рішень консенсусом;
- Облік ведеться прозоро у формі, що дає можливість перевірити звітність;
- Всі члени знайомі з концепцією відповідальності;
- Дії, започатковані або проведені ОГ, будуються за принципами рівності та залучення усіх прошарків населення;
- Організація збирає фінансові ресурси, необхідні для свого розвитку, а члени організації регулярно сплачують встановлені внески/збори;





Організація зареєстрована у сільській/селищній раді (якщо організація не має форми ОСН);  
Організація виконала щонайменш один захід з розвитку з видимим результатом;  
Організація підтримує управлінську інформаційну систему;  
Всі рішення з ключових питань приймаються загальними зборами членів, тоді як рішення з повсякденного управління приймаються виконавчим органом;  
Визначена фінансова межа повноважень прийняття рішень щодо витрат на повсякденну діяльність, вище якої рішення про витрати приймаються на загальних зборах;  
Всі збори, сесії та ухвалені рішення оформлюються у відповідних протоколах;  
Члени ОГ готові нести відповідальність за всі ухвалені ними рішення та готові вимагати від КО-ОГ підзвітності за їх невірні дії;  
Керівництво ОГ діє від імені членів організації та звітується перед ними за свої дії;  
В своїй діяльності ОГ керується принципами гендерної рівності;  
Виконавчий орган постійно спілкується з представниками органів місцевої влади та іншими агенціями з розвитку;  
Щонайменш один раз ОГ спробувала провести оцінювання своєї діяльності на засадах спільного партнерського підходу.

Якщо наведені вище показники визнані задовільними, Проект СВА підписує з організацією документ «Умови партнерства» (УМП), який містить зобов'язання з боку Проекту СВА надавати допомогу ОГ щодо розбудови спроможності організації у виконанні діяльності з розвитку в партнерстві з місцевими органами влади та іншими інституціями.

**Б. Щоб отримати фінансування від проекту** „Місцевий розвиток орієнтований на громаду” ОГ повинна бути зареєстрована, як юридична особа, мати свій статут, печатку і рахунок в банку.

Протягом 2008 року, завдяки підтримці проекту «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду», було зареєстровано 6 юридичних осіб громадських організацій.

#### **4.2. Спільне планування: план розвитку ОГ – план розвитку села – району - області.**

Плани, які були підготовлені за участі членів громади, потім враховувалися на всіх рівнях та були підтримані всіма установами, як то сільською/селищною радою чи районними/обласними органами управління (державними установами) та іншими інституціями. Плани, ініційовані безпосередньо людьми, мають більшу вагу, ніж плани представницького характеру, оскільки місцеві жителі найкраще знають свої проблеми. Саме тому **люди повинні брати безпосередню участь у визначенні своїх потреб та у їх пріоритезації.**

План, розроблений людьми, просувається наверх: з місцевого рівня (Схема – І) на регіональний рівень та на національний рівень. В цьому процесі потреби (плани) місцевих громад збираються, обговорюються та узагальнюються на рівні ОГ, потім на рівні сільської ради й, нарешті, на рівні району (на рівні Форуму Місцевого Розвитку).



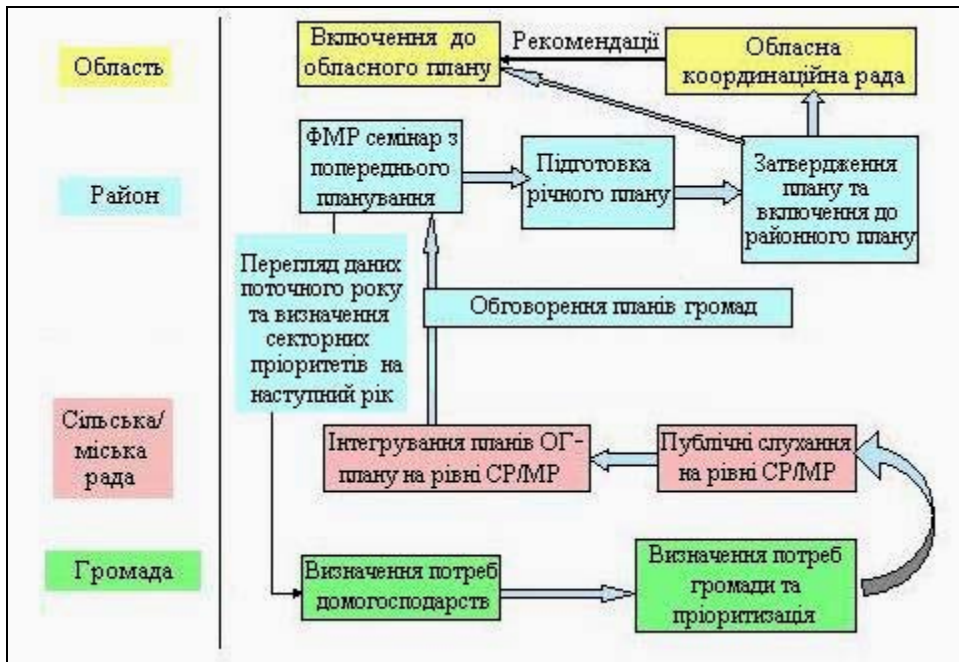


Схема – І: Процес планування знизу-наверх

Спільне планування починається з визначення проблем на рівні домогосподарств. Кожен учасник ОГ (представник домогосподарства) повинен подати до керівного органу ОГ заповнений план.

#### План на рівні домогосподарства

Ім'я респондента:

Адреса: вул..

№ будинку/квартири:

№	Опис проблеми	Шляхи розв'язання	Приблизні витрати	Розмір добровільного внеску
1				
2				
3				

Наступний етап – планування на рівні громади. Подані плани зводяться до однієї таблиці.

#### Визначення потреб на рівні громади

Загальна кількість домогосподарств на вулиці, або в селі:

№	Визначення проблеми	Кількість будинків, членів ОГ, які дали відповідь	Загальна кількість домогосподарств які назвали цю проблему	% учасників від домогосподарства	Прогноз витрати	Розмір внеску в ОГ	Пропозиція щодо шляхів вирішення проблеми
1							1
							2
							3
2							1
							2
							3
...							1
							2
							3

Для виконання обирається **найпріоритетніший** план, який включається до планів розвитку району і області.



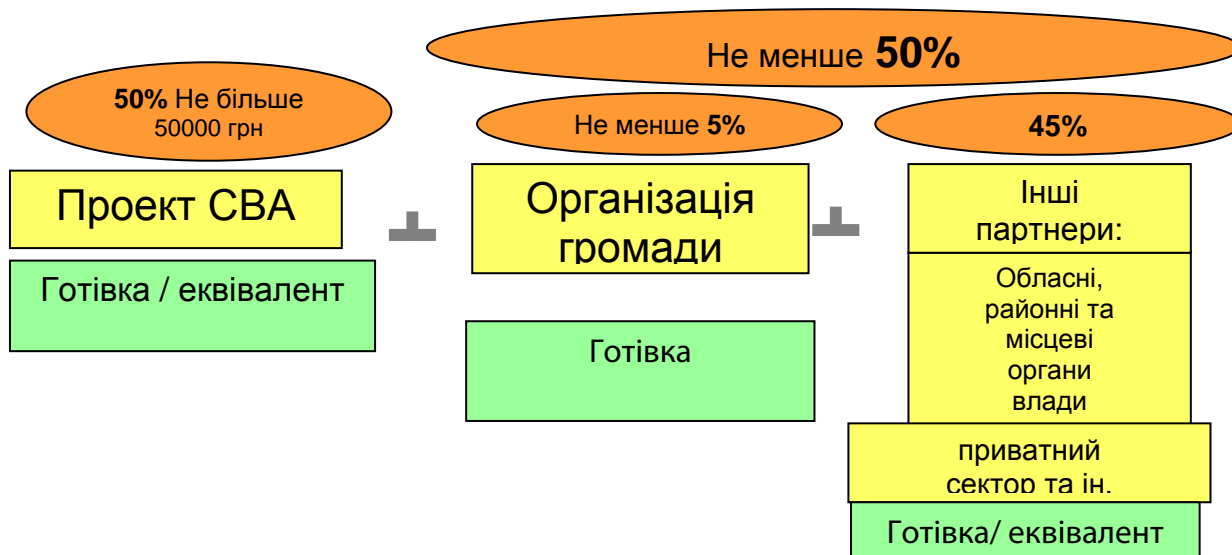
Проект фінансується  
Європейським союзом

Проект спів фінансується та впроваджується  
Програмою розвитку ООН



Проект СВА фінансуватиме мікропроекти громади, які є відповідними до напрямків Проекту, а саме: **охорона здоров'я** (місцева мережа первинних пунктів медичної допомоги), **енергозбереження** (заходи з енергозбереження на місцевому рівні, інше), **довкілля**, **водопостачанням**, **системи шкільного транспорту**.

Проекти громади, що виходять за напрямки тематичного спрямування Проекту (наприклад, такі, що стосуються освіти, культури, туризму, інше) будуть запропоновані для одержання фінансової підтримки від інших донорів.



#### 4.3. Розробка і затвердження проектної пропозиції.

##### Мінімальні критерії для ініціювання підтримки ОГ

ОГ, яка шукає підтримки з боку Проекту ЄС/ПРООН СВА повинна –

Відповісти вимогам зрілості, як це передбачено у п.А;

Продемонструвати, що користь одержать не менше 80% членів громади, не випускаючи при цьому з поля зору гендерну рівність та вразливі групи, наприклад, родини з низькими доходами, інваліди, інше.

Бути готовою внести 5% коштами на витрати мікропроекту й довести, що вона має такі можливості;

Мати компетентну Функціональну Групу, здатну організувати виконання мікропроектів за допомогою керівників та членів ОГ;

Мати змогу підтримувати продукт проекту (в разі якщо це - фізичний об'єкт інфраструктури) за рахунок грошових, натуральних внесків від вигодонабувачів

На кінець 2008 року спільне планування провели в 20-ти громадах Хмельницької області. На Форумах Місцевого Розвитку Білогірського, Шепетівського, Красилівського та Деражнянського районів було визначено пріоритети розвитку районів на наступні періоди з врахуванням поданих від громад пропозицій.

#### 5. Мікропроекти Організацій громад.

Першим по Хмельницькій області, розробленим та затвердженим до фінансування проектом, в рамках реалізації Проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток орієнтований на громаду», став проект громадської організації «Антонінський край». Назва проекту «Забезпечення рівного та якісного доступу до Антонінського освітнього округу дітей із сіл Закриниччя, Рублянка та селища Антоніни» на загальну суму 83 760 грн.

Термін дії проекту - 4 місяці, з 24.11.2008 року по 30.03.2009 року.



Проект фінансується  
Європейським союзом

Проект спів фінансується та впроваджується  
Програмою розвитку ООН



Учасниками проекту є батьки, вчителі та учні Антонінської, Закриницької та Рублянської шкіл, які об'єдналися в асоціацію ОГ «Антонінський край». За результатами громадського опитування було визначено, що найбільш актуальною проблемою громади є підвіз дітей шкільного віку. Для вирішення проблеми необхідно придбати автобус, що забезпечить:

- організоване підвезення дітей до Антонінського освітнього округу;
- щоденне підвезення дітей до позашкільних навчальних закладів для участі в секціях та гуртках;
- участь дітей в змаганнях та олімпіадах (за окремим графіком).

В грудні 2008 року були затверджені ще три мікропроектні пропозиції від громад Красилівського району Хмельницької області, які були розроблені та затверджені громадськими організаціями, схвалені сільськими радами та Красилівським Форумом місцевого розвитку:

- Проект Корчівської громадської організації «Фортуна». Назва проекту «Заміна вікон в Корчівській ЗОШ I-III ступенів на пластикові, з метою здійснення енергозберігаючих заходів». Загальний бюджет проекту 108769,00 грн. В рамках реалізації проекту буде здійснено: демонтаж старих вікон, доставка та монтаж пластикових вікон в Корчівській загальноосвітній школі (всього 50 вікон). Термін дії проекту: січень - липень 2009 року.
- Проект Михайловецької ГО «ВЕРШИНА»: Енергозберігаючі технології в Михайловецькій ЗОШ I-III ступенів. Загальний бюджет проекту 111954,00 грн. Приміщення Михайловецької ЗОШ I-III ступенів здано в експлуатацію в 1974 році і розраховане на 320 учнівських місць. Потреба в заміні вікон, пов'язана із тривалим строком експлуатації, дерев'яні вікна знаходяться в незадовільному стані. Із заміною вікон (всього 77 вікон), покращиться енергозберігаючий режим взимку та провітрюваність кімнат за рахунок кватирок влітку. Термін дії проекту: січень – липень 2009
- Проект ГО «ВІДРОДЖЕННЯ 2008»: «Капітальний ремонт покрівлі дитячого садочка-школи с. Заслучне Красилівського району». В рамках мікропроекту буде здійснено ремонт покрівлі на суму 99992 грн., фізичні обсяги 1616 м2. Термін дії проекту: січень-травень 2009 року.



## 6. Тренінги, семінари, навчання.

Тема	К-ть тренінгів	К-ть учасників			К-ть учасників-членів ОГ	К-ть учасників від органів влади
		Чол	Жін.	Загалом		
Управління ОГ	7	45	118	163	131	32
Планування діяльності ОГ	4	31	64	95	73	22
Підготовка МПП	5	35	83	118	79	39
Впровадження МПП	1	6	14	20	16	4
РАЗОМ:	17			396	299	97

### Цитати учасників тренінгів:

«В районі думають, що наше село не перспективне, але ми цю думку зламаємо». Станіслав Метельський - керівник ОГ с.Пузирки Іванівська с/р Славутського р-ну

«Настав час, щоб громади брали на себе відповідальність за розвиток села» Валентина Чумак - начальник відділу організаційної та кадрової роботи апарату Славутської РДА

«Від участі в проекті очікуємо згуртування громади, бо політики її ділять.» Лідія Рожок - керівник ОГ с.Сульжин, Вербовецька с/р Шепетівського р-ну.

## 7. Історії успіху.

Села, що відібрані в районах, відчувають свою «особливість», вони частіше спілкуються між собою, до них більша увага з боку районної влади.

Хмельницькою ТРК «Поділля Центр» знято відео сюжет про початок проекту в Ізяславському районі. Планується створення відео-історії впровадження проекту в області.

**Смт. Ямпіль, Білогірського р-ну.** Через те, що в місцевому садочку було холодно, ставилося питання про його закриття. В бюджеті не вистачало коштів для заміни системи опалення і проведення відповідних енергозберігаючих заходів. Завдяки участі в проекті і активізації громади, садочок продовжує працювати і з'явилася перспектива його розширення. Через місяць після реєстрації ГО зібрано уже більше 8000 грн. Для реалізації мікро-проекту.

**С.Пузирки Іванівська с/р Славутського району.** Керівництво ОГ дуже чітко усвідомлює важливість проекту, він став для них поштовхом, щоб почати процес створення організації. Вони давно про це думали, але не робили конкретних кроків. Село дуже віддалене і ще донедавна вважалося неперспективним. Тепер йде робота по газифікації, визначаються інші пріоритети розвитку.

**С. Переросле, Перерослівська с/р Білогірського району.** В селі функціонувала лікарня, яка сьогодні має статус Амбулаторії сімейного лікування. В селі збереглися традиції «толоки» і громада з радістю сприйняла можливість покращення медичних послуг. Створення ОГ і її самозабезпечення стало дуже органічним кроком: на зборах визначилися збирати на розвиток громади внески по 2грн. на місяць з кожного жителя.

С.Корчик, Корчівська с/р Шепетівського району. Голова с/р постійно в пошуку можливості покращення життя в громаді. Він переконав ФМР зробити заміну і добився, щоб його сільська рада взяла участь в проекті замість Михайлюцької с/р.



**Смт. Антоніни, Красилівський район.** Першим по Хмельницькій області, розробленим та затвердженим до фінансування проектом, в рамках реалізації Проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток орієнтований на громаду», став проект громадської організації «Антонінський край». Назва проекту «Забезпечення рівного та якісного доступу до Антонінського освітнього округу дітей із сіл Закриниччя, Рублянка та селища Антоніни» на загальну суму 83 760 грн. Учасниками проекту є батьки, вчителі та учні Антонінської, Закриничької та Рублянської шкіл, які об'єдналися в асоціацію ОГ «Антонінський край». За результатами громадського опитування було визначено, що найбільш актуальною проблемою громади є підвіз дітей шкільного віку. З метою збору власного 5% внеску до бюджету проекту громадою був організований конкурс дитячого малюнку – це допомогло зібрати необхідні кошти від громади та залучити місцевих спонсорів, які підтримали даний проект та надали для його реалізації власні кошти.

## **8. Висновки і рекомендації.**

### **Висновки:**

1. Успішне просування Проекту в Хмельницькій області стало можливим завдяки підтримці координаторів від області: Володимира Борисовича Кирилюка, заступника голови ОДА з питань АПК, Миколи Васильовича Панасюка, начальника управління з питань розвитку місцевого самоврядування та інформаційного забезпечення обласної ради та Лариси Сергіївни Молчан, Координатора Проекту від Хмельницької ОДА, начальника відділу дорадництва, розвитку сільської місцевості та аграрного ринку Головного управління агропромислового розвитку Хмельницької обласної державної адміністрації.
2. В тих районах, де йде спільна і активна робота райдержадміністрації і районної ради, сільські громади почуваються більш впевненими в кінцевому результаті, а відповідно і в своїх силах. Сільським головам, які мають зрівноважену підтримку обох гілок влади легше донести до громади села необхідність спільного планування і його доцільність.
3. На рівні районів та сільських рад важливу організаційну роль грають координатори від районів. Від їх зацікавленості і розуміння основних принципів, закладених в основу проекту, залежить як сільські ради діють і просуваються.
4. Проект, в більшості, сприймається як можливість отримати додаткове фінансування від СВА та з бюджету. Це призводить до того, що часто сільські лідери намагаються роботу з громадою і процеси спільного планування замінити «паперовим звітом». Роботу з громадою вони не вважають суттєвою і ставляться до неї формально.
5. В тих селах, де уже є позитивний досвід роботи з іншими міжнародними програмами, простіше налагоджуються стосунки з місцевими лідерами і відчувається готовність громади.
6. Найбільш активною частиною сільських громад є жінки, вони складають майже 70% учасників зборів та КО - ОГ.
7. Дуже допомагає у впровадженні проекту в селах наявність там технічних ресурсів, а також підготовлених людей для електронного зв'язку.

### **Рекомендації:**

1. Провести для координаторів від районів і представників від РДА та РР семінар для обміну досвідом.
2. Запланувати поїздки та обміни для сільських голів та КО-ОГ з метою показати важливість і ті перспективи, які дає активізація і участь громади. Скласти



розклад і маршрути, оголосити набір учасників, як додатковий «бонус» для учасників Проекту.

3. Провести навчання для КО-ОГ з комп'ютерної грамотності (користування офісом, ел.поштою).
4. Провести міжрегіональний прес-тур. Залучити до його проведення Освітній центр реформ та інших медіа-партнерів.
5. Залучати до співпраці інші проекти і програми, які можуть бути зацікавлені в розвитку сільських громад Хмельниччини.

## 9. План на 2009 рік.

№	Діяльність	Стан на 2008	План на 2009			
			Кв. 1	Кв. 2	Кв. 3	Кв. 4
1	Семінари на рівні міських/ сільських рад	40				
2	Угоди з міськими/сільськими радами	5	35			
3	Перші діалоги	39	1			
4	Створено організацій громад	39	1			
5	Зареєстровано організацій громад	5	24	11		
6	Другі діалоги	30	10			
7	Проведення тренінгів:					
	– управління ОГ,	7	1			
	– планування,	7	1			
	– підготовки мікропроектної пропозиції	6	2			
	– впровадження мікропроекту	1	4	3		
	– Фінансовий менеджмент		1	3	3	1
	– Моніторинг, оцінка і звітність			3	3	1
	– Зв'язки з громадськістю			4	2	2
	– Фандрейзинг (залучення ресурсів)			4	2	2
8	Створення та проведення ФМР	4	4			
9	Підготовлення та затвердження МПП (ФМР)	6	15	17		2
10	Підготовлення та затвердження МПП (СВА)	4	10	24		2
11	Підписання Угод з ОГ		14	24		2
12	Треті діалоги		14	24		2
13	Завершення реалізації мікропроекту			1	4	20



## 10. Наші контакти.

З усіма запитаннями звертайтеся до асистентів з розвитку громад  
Хмельницького обласного підрозділу впровадження проекту  
«Місцевий розвиток, орієнтований на громаду».



**В'ячеслава Третяка**  
тел. 8-0673830149

та

**Наталії Гнатюк**  
тел. 8-0672930454



[vyacheslav.tretyak@undp.org.ua](mailto:vyacheslav.tretyak@undp.org.ua)

[nataliya.gnatyuk@undp.org.ua](mailto:nataliya.gnatyuk@undp.org.ua)

### **Адреса:**

Хмельницький обласний ресурсний центр розвитку громад проекту «Місцевий розвиток,  
орієнтований на громаду»  
вул.Свободи, 51, км.9, м.Хмельницький, 29000 (Обласна бібліотека для юнацтва)  
Тел./факс – 8-0382-65-05-08  
Моб. 8-050-416-36-05;

Контактна особа у центральному офісі Проекту: Ганна Яцюк, спеціаліст з моніторингу та  
інформування, тел./ факс: (+380 44) 502 1197; E-mail: [ganna.yatsyuk@undp.org.ua](mailto:ganna.yatsyuk@undp.org.ua).



Проект фінансується  
Європейським союзом

Проект спів фінансується та впроваджується  
Програмою розвитку ООН

